

Zavezniška zmaga v bitki z Japonci

Enote japonske bojne mornarice pograne v beg. Ameriški pomorščaki utrdili svoje pozicije na Solomonovih otokih. Premier Churchill konferiral s Stalinom v Moskvi. Velike nemške izgube v bitkah z Rusi. Ameriški letalci se udeležili napadov na nacijska oporišča v Franciji

Washington, D. C., 18. avg.—Mornarični departament poroča, da so enote zavezniške bojne mornarice pograne v beg japonske bojne ladje v bitki pri Solomonovih otokih, dočim so ameriški pomorščaki strli japonski odpor na ozemlju Tulagi-Guadalcanal, utrdili svoje pozicije in ujeli veliko število Japoncev. V spopadih v zraku so zavezniški sestrelili 36 japonskih bojnih letal.

Iz poročila je razvidno, da je Amerika porazila Japonce v prvi fazi bitke za posest Solomonovih otokov. Ameriški pomorščaki drže zasedene pozicije, dočim bojna mornarica kontrolira vodovje pri teh otokih.

Moskva, 18. avg.—Angleški premier Winston Churchill in W. A. Averell Harriman, načelnik ameriške vojne misije, sta konferirala s Stalinom in drugimi sovjetskimi voditelji v Moskvi. To je bil prvi Churchillov obisk Moskve. On in Harriman sta s skupino britanskih in ameriških vojaških in političnih voditeljev dospela v sovjetsko prestolnico z letalom.

Vršile so se tri konference, katerih sta se udeležila tudi sovjetski zunanji komisar Molotov in maršal Klement Vorosilov, poveljnik ruskih armad na severni fronti. Predmet razgovorov ni bil razkrit, toda domneva je, da so razpravljali o ustanovitvi druge fronte.

Melbourne, Avstralija, 17. avg.—Ameriški pomorščaki so konsolidirali svoje pridobitve na Solomonovih otokih s pomočjo enot bojne mornarice in letalske sile. Ameriška bojna letala uprizorjajo napade na pozicije sovražnika z okupirane japonske baze na teh otokih.

Mnenje prevladuje, da je ameriška ofenziva, ki traja že deset dni, uspešna. Poročilo iz glavnega stana generala Douglasa MacArthurja pravi, da so letalci bombardirali japonske vojaške transporte, ki so odrinili iz Rabaula, otok New Britain, proti Solomonovim otokom. Drugi roji bojnih letal so metali bombe na japonske militaristične naprave na otoku Timor. Ta otok je oddaljen okrog tristo milj od Darwin, glavne zavezniške mornarične baze ob severozahodnem avstralskem obrežju. Bombe so porušile več naprav in zanetile ogromne požare.

London, 17. avg.—Walter Farr, dopisnik lista Daily Mail, poroča o umiku enot japonske bojne mornarice iz vodovja pri Solomonovih otokih. Umik je sledil luti bitki z ameriško pomorsko silo.

Druga vest pravi, da je več sto japonskih vojakov padlo v bitki z ameriški in avstralskimi četami pri Kokodi, Nova Gvineja. Japonci so bili poginili zaradi lakar in pokončani.

Cungking, Kitajska, 17. avg.—Vrhovno poveljstvo poroča, da so Japonci začeli protiofenzivo proti kitajski oboroženi sili pri Lintanu in Huwanu, provinca Kiangsi, po prihodu novih čet. Kitajci so odbili vse napade sovjetske na svoje pozicije in ga vrželi nazaj z velikimi izgubami. Lute bitke so v teku pri Tsingting, provinca Čekiang, v kateri sta obe strani utrpeli velike izgube.

Moskva, 17. avg.—Uradni komunikacijski objavljene danes zjutraj, pravi da sovjetske čete uspešno odbijajo napade nacijskih

oklopnih in motornih kolon na svoje pozicije na drugi strani Majkopa in Krasnodara. Obe mesti so okupirali Nemci.

Da so v teku ljute bitke v zraku nad kavkaško fronto, je razvidno iz poročila o izgubah. Sovjetski letalci so v zadnjih sedmih dneh sestrelili 369 nemških bombnikov nad to fronto, sami pa so izgubili 241 bojnih letal.

Vojno poročilo priznava nemške uspehe v nekaterih sektorjih fronte pri Kletskaj, ruske pa na severovzhodni strani Kotelnikova. Rusi so odbili napade sovražnika in ga pogнали v beg. Ljute bitke na dvesto milj dolgi kavkaški fronti ob Krasnodaru do Mineralnih vod se nadaljujejo.

Pri Voronežu so bile vojne operacije po večdnevem odmoru obnovljene. Rusi so reokupirali strateško mesto na tej fronti in vrgli sovražnika nazaj.

V bitkah za posest Stalingrada, jeklarskega središča ob reki Volgi, se Nemci poslužujejo nove taktike v napadih, da zlomijo rusko bojno črto. Na tej fronti je v akciji ruska artiljerija.

Berlin, 17. avg.—Uradna časnikarska agencija DNB poroča, da so nemški bombniki raztegnili operacije na obrežje Kaspijskega morja. Vrgli so več bomb na važno železnico, postaje in vojaške vlake.

Kairo, Egipt, 17. avg.—Zavezniška letala, med temi najbrže ameriška, so metala bombe na osiščne ladje v bližini severnega afriškega obrežja in osiščne komunikacijske zveze. Bombe so potopile tri ladje, pet pa poškodovale.

Na egiptski fronti se položaj ni izpremenil. Odmor v vojnih operacijah še traja.

London, 17. avg.—Ameriški in kanadski letalci so napadli z bombami nacijska oporišča v Franciji, pravi uradni komunikacijski. Istočasno so roji britanskih bojnih letal bombardirali nemška industrijska središča v Porurju. Komunikacije ne pove, ali so Američani sestrelili kakšno sovražno letalo, pravi pa, da se bodo Američani udeleževali napadov na Nemčijo v večjem obsegu.

Apel holandske vlade na Roosevelta

**Naslovi naj
svarilo nacijem**

London, 17. avg.—Ubežna holandska vlada je apelirala na Roosevelta, naj pošlje zadnje svarilo Nemčiji, naj preneha z barbarskimi zločini. Apel je sledil poročilu, da so nacijske vojaške oblasti prijele nadaljnjih 220 prominentnih Holandcev in jih pridržale kot talce, ki bodo morda ustreljeni.

Pet Holandcev, med temi nekoga grofa in zaupnika kraljice Viljemenine, so naciji včeraj ustrelili. S tem so se malčevali za uničenje nemškega vojaškega vlaka zadnji teden. Naciji so zapretili, da bodo ubili več izmed 1815 talcev, če ne bodo saboterji prijeti.

Vest iz privatnega vira pravi, da so v skupini 220 talcev J. A. Van Thiel, odvetnik iz Amsterdama, in župani treh holandskih mest. Prej so naciji aretirali 1600 oseb in jih pridržali kot talce.

Kunze zagovarja pastorja Molzahna

**Zalitev predsednika
Roosevelta**

Hartford, Conn., 17. avg.—Gerhard Wilhelm Kunze, vodja Nemško-ameriškega bnda, nacijske organizacije, je nastopil kot priča v prilog rev. Kurtu E. Molzahnu, luteranskemu pastoru iz Philadelphije, na obravnavi pred federalnim sodiščem. Pastor je obtožen špionaže v prilog Nemčiji.

Kunze je kot priča priznal, da je dobil nemško državljanstvo, ko je bil v Mehiki pred več meseci. Prosekutor Thomas J. Dodd je dejal, da je Kunze dobil nemško državljanstvo v upanju, da bo lahko odšel v Nemčijo ali na Japonsko z ameriški militarnističnimi tajnostmi.

Dodd je razkril, da je Kunze kmalu po japonskem napadu na Pearl Harbor pisal pismo, v katerem je nazval predsednika Roosevelta "Predsednik Rosenfeld." "Zakaj ste žalili predsednika Roosevelta?" je vprašal Dodd.

"To je bilo le moje mnenje," je odgovoril Kunze.

"Zakaj ste izjavili v pismu, da predsednik Rosenfeld ima končno vojno, v kateri bo izgubil svojo glavo?" je bilo drugo vprašanje.

"Mislim, da bo ameriško ljudstvo vzelo to stvar v svoje roke," je odgovoril Kunze.

Kunze je kot priča zanikal, da je bil Molzahn član bnda. Rekel je, da ni on nikdar objavil seznama imen članov bnda, ker ni hotel, da bi ti izgubili delo.

Delavski vodja obiskal Roosevelta

Washington, D. C., 17. avg.—Daniel J. Tobin, predsednik unijskega vodstva, je obiskal predsednika Roosevelta v Beli hiši pred odhodom v London, kjer bo konferiral z voditelji Britanskega kongresa strokovnih unij. Razgovor med njim in Rooseveltom je trajal pol ure. Po sestanku je Tobin povedal reporterjem, da bo zastopal eksekutivni svet Ameriške delavske federacije na konferenci z angleškimi delavskimi voditelji. Na vprašanje, ali je dobil kakšno navodila od predsednika, je odgovoril, naj se obrnejo na Belo hišo.

VODJA MUSLIMANOV SVARI VELIKO BRITANJO

Laborit Greenwood proti ameriški intervenciji

OBSODBA INDIJSKIH NACIONALISTOV

Bombaj, Indija, 17. avg.—Mohamed Ali Jinnah, načelnik Muslimanske lige, ki reprezentira 80.000.000 muslimanov, je posvaril Veliko Britanijo, da ne bo kooperiral z njo, če bo pristala na zahteve Vseindijskega kongresa, stranke nacionalistov, in s tem izdala interese muslimanov. "Šli smo dovolj daleč," je dejal. "Ako bo Velika Britanija sklenila mir s nacionalisti, bo s tem izdala interese muslimanov, ki ji pomagajo."

Jinnah je naglasil, da se bi njegova grupa odločno borila proti vladi indijskih nacionalistov, čeprav bi to pomenilo njegovo smrt. Muslimani, ki tvorijo manjšino v Indiji, so prispevali ogromno število vojakov za obrambo Indije. Milijon muslimanskih vojakov je pripravljeno na akcijo proti Japoncem, če bodo invadirali Indijo iz Burme, britske kolonije, katero so okupirali.

Vodja muslimanov je naglasil, da je v imenu svoje organizacije dal zagotovilo o kooperaciji z Veliko Britanijo ob izbruhu vojne. To zagotovilo je potem večkrat ponovil. Če bodo nacionalisti prevzeli vladno v Indiji, bi bil to udarec muslimanom.

London, 17. avg.—Arthur Greenwood, laborit in vodja opozicije, je v svojem govoru po radiu zahteval, naj Amerika drži svoje roke proč od indijske krize. On je poudaril, da Mohandas K. Gandhi, vodja indijskih nacionalistov, je ignoriral resnost vojne situacije, ko je pozval Veliko Britanijo, naj potegne svoje čete iz Indije.

"Britska vlada naj pove voditeljem indijskih nacionalistov, da bo obnovila diskusije glede neodvisnosti Indije, če bodo preklicali kampanjo civilne nepokorščine," je rekel Greenwood.

Domače vesti

**Vdova prvega predsednika
SNPJ umrla**

Chicago.—Dne 15. avgusta je umrla Mary Stonic, roj. Hrisny, stara 82 let in vdova po pokojnem Johnu Stonicu, prvem gl. predsedniku SNPJ. Bila je češke narodnosti in zapušča tri sinove, dve hčeri in polbrata. Njen pogreb se vrši v sredo, dne 19. avgusta, zjutraj ob desetih iz prostorov pogrebnišnice Mari-ka, 6507 W. Cermak Road.

Nov grob v Rock Springsu

Rock Springs, Wyo.—Zadnje dni je bil pri delu v jami ubit Fred Rusold, star 54 let. V Ameriko je prišel s starši še kot deček in bil je aktiven pri Slovanskem domu in društvi. Zapušča ženo, sina, štiri hčere in tri brate.

Vest iz Kanade

Toronto, Ont.—V tukajšnji bolnišnici je 10. avg. umrl Nik Moravec, star 47 let in rojen v Ziljah pri Vinici v Beli Krajini. Pokopal ga je rak. V stari domovini zapušča ženo in tri otroke.

Gradnja bojnih ladij za Nemčijo v Franciji

Moskva, 17. avg.—Uradna časnikarska agencija Tass citira poročilo diplomatskih krogov v Lizboni, Portugalska, da so ladje delnice v pristaniščih mestih nezasedene Francije zaposlene z gradnjo bojnih ladij za Nemčijo. Dve križarki in sedem podmornic je bilo že zgrajenih v teh ladjedelnicah.

Registracija hišnih posesnikov v Chicagu in okolici

Chicago, 17. avg.—Hišni posesniki v Chicagu, okrajih Cook, Du Page, Lake in Kane se bodo morali ta teden registrirati v uradu direktorja stanovanj. Registracija je obvezna in oni, ki bi podali lažnjive izjave, so podvrženi zaporni in denarni kazni.

"Dati morajo garancijo, da bodo podpirali vojne napore združenih narocov."

Greenwood je omenil stališče voditeljev delavske stranke in strokovnih unij, da so bile aretacije Gandhija, Nehruja in drugih vodilnih nacionalistov izvršene v interesu varnosti.

Angleški tisk zahteva ustanovitev druge fronte

Seznam prijateljev osišča objavljen

**Kongresnik Dies
zahteva akcijo**

Washington, D. C., 17. avg.—Martin Dies, demokrat iz Texasa in načelnik kongresnega odseka, ki vodi preiskavo neameriških aktivnosti, je naznanil, da bo predložil seznam imen 17.000 oseb, prijateljev in simpatičarjev osišča, predsedniku Rooseveltu v svrhu akcije. Vlada naj postavi vae pod strogo nadzorstvo.

Diesov odsek bo predložil Rooseveltu tudi kopijo pisma, ki je bilo poslano iz Berlina prijateljem nacistov v Ameriki v januarju preteklega leta. Pismo je podpisal Walter Kappe, ki ga federalni detektivji zasledujejo. Kappe se je v pismu obvezal, da bo vodil gibanje v prilog Nemčiji v tej državi.

Federalni detektivski biro pravi, da je Kappe star 37 let, da se je izvežbal v nacijski šoli kot špijon in saboter in da je dospel v Ameriko po izbruhu vojne, da prevzame vodstvo špijonaže in sabotažne organizacije z glavnim stahom v Chicagu. On je bil v zvezi z osimi nemškimi saboterji, od katerih je bilo šest nedavno umrlih na slovesnem obhodu v Washingtonu. Jejnlanici. Kappe je prej bival v Ameriki, a ni postal državljan.

Diesov odsek je prepričan, da je okrog tri tisoč ljudi, katerih imena so v seznamu, prispevalo denar za financiranje aktivnosti nacijskih organizacij v Ameriki. Med temi organizacijami sta Kyfferhauser bund in Ameriško-nemški bund.

Oscar Cox, pomočni pravni svetovalec federalnega justičnega departamenta, je pozval federalne distriktne pravdnike, naj bodo bolj drzni in odločni v postopanjih proti prijateljem osišča, osiščnim agentom in špijonom v Ameriki. V pozivu je namignil, da niso dovolj strogi v zadevah izvajanja odredb justičnega departamenta proti špijonom, saboterjem, domačim hujšakcem in upornikom.

Kuba dobila novo vlado

**Batista odstavil
starega prijatelja**

Havana, Kuba, 17. avg.—Kuba je dobila nov kabinet, ki ga tvorijo šest liberalcev, pet demokratov in dva nacionalista. Ta je nadomestil onega, ki je resigniral 4. avgusta v interesu narodne enotnosti.

Predsednik Fulgencio Batista je žrtvoval svojega starega osebnega prijatelja Carlosa Saladrigasa in imenoval za novega premierja senatorja Ramon Zaydina, političnega nasprotnika. Formiranje nove vlade je bilo naznanjeno po vso noč trajajoči konferenci med Batistom in voditelji kubanskih političnih strank.

Za člana kabineta ni bil imenovan noben komunist, čeprav so komunisti del koalicijske. Batista se je s tem izognil komplikacijam. Voditelji komunistične stranke, čeprav jih je Batista prezrl pri formiranju nove vlade, so objavili kooperacijo. Sayadrigas, bivši premier je član liberalne stranke. On bo morda kandidiral za predsednika Kube pri volitvah, ki se bodo vršile 1. 1944.

Bivši vojni minister pri- poroča pomoč sovjetom

**RUSKO LJUDSTVO
RAZOČARANO**

London, 17. avg.—Po kratkem odmoru so angleški listi obnovili agitacijo za ustanovitev druge fronte na zapadu Evrope in takojšnjo akcijo, da se zmanjša pritisk nacijske oborožene sile na ruskih frontah.

Štirje vodilni časopisi, ki imajo najmanj osem milijonov čitateljev, med temi News of the World, so objavili uvodnike z zahtevami za ustanovitev druge fronte. Lester Hore-Bellaha, bivši vojni minister, je objavil članek, v katerem je ponovno opozoril združene narode, da morajo najti sredstva za učinkovito intervencijo v prilog Rusiji, dokler je še čas.

Listi omenjajo poročila, ki so prišla v London, iz Moskve, da so Nemci poslali najboljše čete iz zapadne Evrope v Rusijo, da bi hočejo uveriti svet, da je nacijska ofenzivna sila mogočna ob Atlantiku, Rokavskem prelivu in Severnem morju. Poročila, da je glavna nacijska oborožena sila v Rusiji, bazirajo na podatkih, katere je zbralo sovjetsko vrhovno poveljstvo.

"Ponižanje in sramota Velike Britanije" je naslov nekakega članka. V tem je avtor naglasil, "da bodo edino dejanja, ki bodo velika Britanijo."

Reynolds je objavil poročilo Ilije Ehrenburga, svojega dopisnika v Moskvi, v katerem izraža razočaranje ruskega ljudstva, ker druga fronta še ni ustanovljena. To zahteva utitiljenje onih, ki govorijo o akciji v prihodnjem letu. Čas beži in zdaj je treba pokazati pogum in odločnost.

"Kje je druga fronta?" je naslov članka na prvi strani publikacije Sunday Pictorial. Feldmaršal Milne, ki je imel važno poveljstvo v prvi svetovni vojni, razpravlja v listu Chronicle o vprašanju vrhovnega poveljstva oborožene sile združenih narodov. On trdi, da je vrhovno poveljstvo preprogramna naloga za eno osebo, ako se ta ne omeji na zapadno fronto. Minila bodo morda leta, preden zavezniški odkrijejo drugega Focha in celo on je bil vrhovni poveljnik samo na zapadni fronti.

Konferenca svobodnih Italijanov v Urugvaju

Montevideo, Urugvaj, 17. avg.—Na konferenci svobodnih Italijanov, ki se vrši v tem mestu in na katero je prišlo 1500 delegatov, reprezentantov protifasističnih grup, je bila sprejeta resolucija, ki pravi med drugim, da morajo oni, ki so odgovorni za zločine, izvršene po fašisti, dobiti zaslužen kazni. Konferenca se bavi z vprašanjem ustanovitve demokratične italijanske vlade v izgnanstvu, ki naj bi vodila kampanjo za strmoglavljenje Mussolinijevnega režima, in svobodne italijanske legije, katere člani naj bi se borili proti osišču.

Porast zločinov v Chicagu

Chicago, 17. avg.—Chicago je na čelu mest, ki imajo več 100.000 prebivalcev, v številu ropov, vlomov in drugih zločinov, izvršenih v prvi polovici tega leta. To je razvidno iz poročila, ki ga je pravkar objavil federalni detektivski urad. Na drugem mestu je Detroit, tretjem Los Angeles, na četrtem pa New York.

Skupni napori ADF in CIO.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (raven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; na Chicago in Cincinatti \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincinatti \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in manuskriptov članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (fiktivni, povesti, drama, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštne.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-58 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

128

Datum v oklepaju na primer (August 31, 1942), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Tedenske misli

Svetovna situacija je zelo nemirna že nekaj tednov. V ospredje se gnetejo dogodki, ki lahko imajo dalekosežne in trajne posledice. Najvažnejši pojav je ta, da Amerika polagoma prehaja iz dobe priprav na dobo velike ofenzive in — zmage.

Pred nami so trije najakutnejši in najvažnejši problemi: domača fronta, nova evropska fronta in indijska fronta.

Domača fronta je produkcija za arsenal demokracije. Ta fronta ima še mnogo "vozlov", ki se za zlodja ne dajo razvozlati in pogladiti. Glavni vzrok so stari kapitalisti, ki še danes ne vedo, da je Amerika v vojni. Ta človeška navlača si neprestano kopije lastni grob, ampak kopije ga prepočasi.

Nova evropska fronta se — rekli bi — razvija avtomatično. Kjer koli že pride, pride pravočasno. Ogabna nacifalistična propaganda je ne bo preprečila in priganjaška propaganda nervoznih, dasi dobroželežnih ljudi je ne bo povpspešila. Prepustimo ta problem onim, ki so odgovorni za njegovo rešitev.

Indijska fronta je rezultat silne trme, izvirajoče iz petisočetne ignorance. Indijski "svetnik" Gandhi išče svobodo Indije iz rok — japonskega in nemško-nacističnega tiranstva, če mu je Anglija ne da takoj. Početje Gandhija in njegovih Hindujev je najlepši dokaz, da jim je ljubeše takojšnje tiranstvo, kakor pa postopno se razvijajoča svoboda po vojni. To je tragika — ampak danes živimo v času najkrutejšega realizma in vsako sanjarjenje je metanje užigalic v suho slamo.

Vesti z jugoslovanske fronte so večinoma dobre, kolikor so resnične. Vedno več vasi in mest prihaja v roka hrabrih četnikov. Kakor poročajo, je že velik kos Slovenije pod kontrolo armade Draže Mihajlovića. Angleške podmornice dovajajo orožje, strelivo in živež slovenskim in srbohrvaškim četnikom.

Ce je vse to res — in nekaj tega bo res — tedaj ni več daleč čas, ko Amerika lahko stopi v zvezo z osvobodjenim delom Slovenije in ostalimi kraji Jugoslavije, ki so pod kontrolo četnikov. Na ta način bo pomoč iz Amerike bednim ljudem v starem kraju takoj mogoča. Ali smo pripravljeni? —

Japonci si že pet let razbijajo glave na Kitajskem, toda v primeri s strašno ceno, ki jo plačujejo, so dosegli še jako malo. Kitajska je ogromna, ima skoro 500 milijonov ljudi in zato se ji malo poznajo japonski udarci.

Prav tako si Nemci že štirinajst mesecev razbijajo glave na Ruskem. Dasi so dosegli precej več kot Japonci na Kitajskem, je vse to še premalo v primeri s ceno, ki jo plačujejo. Hitler bo plačal veliko več — strašno bo cena — če pride na gorati Kavkaz, a tudi to mu še ne prinese zmage v Rusiji.

Bogatih kavkaških oljnih vrelcev ne bo dobil, ker jih bodo sovjeti prej uničili, medtem pa imajo Rusi po najnovejših vesteh ogromne rezerve olja daleč onkraj Volge; te rezervne zaloge so tako velike, da bodo zalagale sovjetske armade in industrije najmanj leto dni, poleg tega pa ima Rusija druge petrolejske vrelce daleč na severu zapadne Sibirijske. Za Rusijo ne sme biti nobene bojazni. Glavno je, da ostane ruska armada nestra — in do danes še ni strta.

Čikaški mestni svet je sklenil, da ženske ne smejo piti ob "baru" v tavernah, smejo pa piti v ozadiju pri mizah. Zda je ogenj v strehi — žensk, ki vprašujejo mestne oblasti, če vedo kaj o demokraciji — enakih pravicah in dolžnostih za vse polnoletne ljudi — za katero se danes bje največja vojna v zgodovini. Če mož lahko sedi ob "baru," zakaj ne bi smela sedeti poleg njega njegova žena, ki pride z njim?

Ženske imajo v tem oziru prav.

V oljni rafineriji v Edwardsville, Ill., je uposlenih 70 delavcev, ki se morajo voziti devet milj daleč na delo in z dela. Dolej so se vozili z avtom, ko pa je prišla kampanja za prihranitev kavčuka v kolesnih obodih, so se ti delavci organizirali, dali so vsak po \$15 in kupili skupen "second hand" avto, s katerim se zdaj vozijo na delo in z dela v treh dnevih štih.

Ti delavci so sijajno pokazali, kako je treba kooperirati v vojnem času. Upamo, da bodo znali to nadaljevati tudi v mirnem času — in da jih bodo posnemali tudi delavci še kje drugje.

Zadnje čase sili v slovenske liste nova beseda "partizan, partizanstvo." Beseda ni nova v srbohrvaščini, kjer prihaja od izraza "partija" ali stranka. Naki nesrečni "jugoslovenisti" so pogotilni tudi to poleg nešteti drugih "jugoslovenskih" cvetk, katere so španska vas za povprečnega slovenskega čitatelja.

Ali nimamo že dovolj "jugoslovenizmov" v naši lepi slovenščini? Čemu pačiti naš knjižni in časnikarski jezik s srbohrvaščino, za katere imamo svoje besede — in prav dobre besede — samo če jih porabimo?

Nekateri naši uredniki in drugi pisci nimajo nobenega smisla za svoj jezik: če bi ga imeli, ne bi na debelo požirali vsega, kar jim servica kakšna "jugoslovenska" agentura ali posamezni jezikovno napolnjeni "partizani." Jugoslovanski informacijski center je tudi veliko kriv za jezikovne zmede.

Glasovi iz
naselbin

Poročila zastopnika

Barton, O. — V mojem zadnjem dopisu sem omenil, da se oglašim, ko se vrnem z agitacije po vzhodnem Ohiu in bližnji West Virginiji. Toda sem se premislil, ker bi bil potem dopis predolg. Moja sedanja pot je bila iz Pittsburgha v Wheeling, W. Va., z busom. To ni tako daleč kot sem mislil — samo okrog 65 milj, takoj na drugi strani reke Ohio je pa Bridgeport, O., kamor sem dospel do Josepha Snoyja okrog štirih popoldne.

Njegova žena mi je povedala, da je Jože precej zaposlen s čiščenjem šole, najprej srednje šole in potem nižje (grade), kjer je že več let uposlen kot oskrbnik. Ker se ta šola nahaja le nekaj korakov od Jožetovega doma, sem ga torej lahko našel in ga dobil pri delu. Ker je bil dan vroč, se je Jos precej potil in tudi je bil izmučen. Počakal sem, da je zgotovil svoje delo, nakar sva se odpavila k večerji, potem pa sva obiskala nekaj družin in tudi dobila nekaj naročin Proletarca, za kateri list me je spleh pozvala konferenca Prosvetne matice.

Za drugi dan pa mi je Jože preskrbel spremljevalca v osebi Franka Wočkota in zopet sva imela precej uspeha. Nekaj družin sem pa tudi sam obiskal, ko sem se nekoliko seznanil v naselbini. Naletel sem na Martina Potnika, s katerim sva bila skupaj leta 1905 v Madisonu. Takrat je bil na hrani pri Jožetu Hauptmanu. Dobro se me je še spominjal in tudi drugih "old timerjev" iz naše naselbine, kot Valentin Urbasa, Matijeta Kitzja in več drugih. Bil je ustanovni član društva 23 in spominja se še dobro, da je društvo šlo 48 članov ob ustanovitvi. Martin je vzgledno in aktivno družino, ki so vsi pri jednoti: dva sinova sta pri vojakih in eden je saržen. Fantje so korenjaki in tudi v očetu je še precej življenja in tudi še gre pokonci kot sveča, dasi jih že ima 66 na grbi. Tudi njih mama je še polna življenja. Vesel me je bil in mi dal tudi naročnino za Proletarca, kajti Prosveto itak ima. Tudi njegova hči, zala ženska in že poročena, je aktivna pri društvu SN-PJ.

Drugi znanec, na katerega sem naletel, je Frank Blatnik, ki ima tri sestre v Cliff Mini in Moon Runu, namreč mra. Jeralo, Bogataj in Tome. Tretji znanec je bil Frank Cerar, ki je pred leti delal v Herminieju št. 2. Ima zelo zgornjo ženo, ki je doma iz Moravca. V Herminieju pozna precej rojakov, ki so doma iz njene vasi, kot Urbasa, Rahneti in drugi. Rekla je, da se ji v naši naselbini dopade, samo če bi bili boljši pogoji za življenje.

Tretji dan sem se odpeljal v 10 milj oddaljeno naselbino Windsor Heights, W. Va. Iz Wheelinga sem se vozil z busom proti Liverpoolu. Windsor Heights leži na visokem hribu in od ceste je miljo hoda po strmem vijugastem klancu, ki vodi skozi gozd.

Ko smo opravili na Windsor Heights, je naju s Kolencem zapeljal Victor Hribar do Warwooda, ker je imel ravno opravke v Wheelingu. Tam sta se na Proletarca naročila Rudolph Hribar in njegova žena. V Warwoodu so samo tri slovenske družine; od teh je ena vdova, druga pa je poročena z Italijanom in je ni bilo doma. Tukaj sva se s Kolencem ločila. On je šel nazaj na Windsor Heights, kjer je že "old timer". Ko je prišel on v ta kraj, ni bilo še nobene trde ceste in ob reki je vozila le električna.

V Bridgeportu sem se zopet ustavljal pri Jožu Snoyju, ki me je zapeljal do mojega stalnega bivališča pri Petru Krofliču, ki je

Moral sem hoditi peš, ker v naselbino ni transportacije. Ker mi je nagajal dež in sem moral stopati urno, sem se zelo upeljal predno sem prišel na vrh hriba. In ko sem korakal proti vrhu, sem tudi zaslišal kравje zvonice. Ker radi hoste ne vidiš v daljavo, se mi je zdelo kakor da grem na planine in tudi me je spominjalo na moj rojstni kraj, na vas Čez sočo pri Boveu in na Golovor in Jarno, ki so planine naše vasi, kjer imam omožene štiri sestre. Ampak od njih nisem slišal že par let nič in ne vem, če so še žive.

Prišel na Windsor Heights sem poizvedoval za aktivnim in naprednim društvenikom Frankom Kolencem in ga tudi brez težave našel, čeprav je "kempa" miljo dolga. Njega ni bilo doma, ker bil je na unijaki seji, kot mi je povedala njegova žena, ki je rekla naj ga počakam. Frank si cer ne dela, ker je bolehen, dela pa njegov sin, ki doma stanuje in jih podpira. Kolenci imajo štiri sinove, dva že poročena; eden se je poročil pet dni predno je šel k vojakom, en sin pa služi Strica Sama neke v Avstraliji.

Ko je Frank prišel domov, sva obiskala par družin. Slovencev ni tam veliko več, dasi društvo šteje okrog 80 članov. V tamkajšnjem rovu dela okrog 500 premogarjev. Ko si enkrat na tem hribu, je lep razgled po reki Ohio in po hribih v daljavo. Slovencev so si zgradili prostor za belincanje, kjer se zabavajo ob večerih, kar je tudi Kolencova zabava. Druge zabave na tem griču ni, kajti ni "movieja", marveč le kompanijska trgovina, mala pošta, šola in unijaska dvorana.

Ce hočejo več zabave kot jo nudijo balinišče, morajo v Wheeling. S Kolencem sva imela najboljši uspeh pri Johnu Vidmarju, ki ima znanec tudi v Claridgu in Yukonu, sploh pa Balohovi. Pogovorili smo se o tem in onem. John je naročil Proletarca in kupil knjigo Two Way Passage, čeprav ne dela, ker tudi on je bil pobit v majni in ni več sposoben za delo. Tudi Victor Hribar, sin dobro znanega pokojnega Viktorja Hribarja, je naročil Proletarca za svojo ženo, ki je prišla po vojni iz starega kraja. Takrat je bila stara osem let, toda čita slovenski. Prišla je iz Trsta.

Ko smo opravili na Windsor Heights, je naju s Kolencem zapeljal Victor Hribar do Warwooda, ker je imel ravno opravke v Wheelingu. Tam sta se na Proletarca naročila Rudolph Hribar in njegova žena. V Warwoodu so samo tri slovenske družine; od teh je ena vdova, druga pa je poročena z Italijanom in je ni bilo doma. Tukaj sva se s Kolencem ločila. On je šel nazaj na Windsor Heights, kjer je že "old timer". Ko je prišel on v ta kraj, ni bilo še nobene trde ceste in ob reki je vozila le električna.

V Bridgeportu sem se zopet ustavljal pri Jožu Snoyju, ki me je zapeljal do mojega stalnega bivališča pri Petru Krofliču, ki je

Anton Zornik, zastopnik.

tudi dober druževnik. Včasih je bila tudi njegova zgovorna žena aktivna na dramskem polju in bila dobra igralka, kot sem slišal pri drugih. Je zelo postrežljiva — še preveč, kajti ni vedela, kako bi mi bolje postregla. Ko sem bil tam zadnji večer, se je pripravljala na obisk svoje hčere v Dayton, O., kjer dela za vlado in je tako "bizi", da ne more priti domov na obisk staršev. Torej jo je šla mama obiskat s Potnikovim sinom, ki sta se odpeljala ob dveh ponoči. In ker ji ni bilo za spanje, smo se pogovarjali še preko polnoči. Njih hči dela v tovarni za porcelan v Wheelingu.

Krofličev sosed je Sodnikar, ki je tudi dober društvenik, njegova žena, ki je iz Clevelanda, pa je bila aktivna na dramskem polju. Tudi Sodnikar je naročil Proletarca, Louis Strauss, ki ima dva sinova pri vojakih — eden je letalski bombardier — je pa naročil Prosveto. V Boydsville, kjer je največja slovenska naselbina in imajo tudi Društveni dom, se je naročil dvanajst rojakov na Proletarca, in sicer L. Gorenc ga je obnovil, na novo pa John Pintarich, Frank Cerar, John Sodnikar, Anton Modrick, Martin Potnik, John Grill, Frank Blatnik, Anton Bobnar (on je poročan z Američanko), Blaž Česenik in Mike Gregorič. To je čast za tako naselbino. Sin Martina Kossa pa je kupil knjigo Two Way Passage za svojo ženo, češ, da ima več časa za čitanje, kot on, ki ima kleparsko delavnico v Bridgeportu.

V nedeljo zjutraj sem se še udeležil seje kluba Naprej JSZ v Domu na Kroydsville, ki je bila uspešna. Pogovorili so se tudi, kako aranzirati moje turo za boljši uspeh. Predsedoval je sodrug Blatnik, zapisnik je vodil J. Vitez, tajništvo pa Joe Snoy, ki je podal več dobrih sugestij o stvareh, ki so bile na dnevnem redu. Pozval je tudi podpisane, da spregovorijo par besed, kar se je zgodilo.

Po seji smo se seznanili s sodrugimi in prijatelji, nakar so me vzeli s seboj v Barton mr. in Mrs. Skoff in John Vitez. Z mojo agitacijo smo potem na Bartonu nadaljevali še isto nedeljo popoldne in zopet z dobrim uspehom.

V Bridgeportu se snuje tudi akcija za pobiranje prispevkov za pomoč krvavečim in teptanim rojakom v stari domovini. Ljudje se hudejojo čez kraljeve obiske Združenih držav in vsi želijo, da bi Draža Mihajlovič postal predsednik, ako pride do združene Jugoslavije, ki naj postane republika. Nadalnje poročilo o tej turi sledi.

Is današnjih dni
Bellare, O. — V današnjih kritičnih časih lojalni državljani jugoslovanskega porekla prireajo razne dobrodelne veselice, bodisi v korist Ameriki ali za naše nesrečne brate v rodni Jugoslaviji. Tudi v okraju Belmontu smo ustanovili jugoslovansko sekcijo civilne obrambe, priredili vseslovenski dan, zdaj pa se snuje postojanka JPO-SS, da bomo z združenimi močmi kos svoji nalogi in dolžnosti kot sinovi naše nove domovine Amerike. In storili jo bomo s tem, da kupimo kolikor je nam mogoče obrambnih bondov in znamk, tako da bodo naši zavezniški vojaki imeli dovolj orožja in streliva, da enkrat za vselej pokončajo Hitlerizem in fašizem. Potem bo podjarmljenim narodom zopet zagorela luč svobode.

Seveda ne smemo pozabiti naših trepetih in sestrskih rojakov v stari domovini. Sveta dolžnost je, da vsak državljan obeh spolov položi mal dar na oltar bednemu jugoslovanskemu narodu. Prepričan sem, da bomo v tem oziru tudi tukajšnji rojaki storili svojo dolžnost in prispevali po svoji moči. S tem bomo pomagali tešiti gorje in brisati solze Jugoslovanom onkraj velike luže.

Nedavno smo imeli v našem okraju in okolici zatemnitev, ki je trajala od pol desetih do desetih zvečer. Ob napovedanem času so ugasnile vse luči, oziroma ne vse, kajti nekaj jih je še svetlilo tu in tam, tako da so električarji piezali 12 minut po drogovi, da so vse ugasnili. Takoj zatem je prihrumelo ogledno letalo. Neke stara žena je poklicala mestne oblasti po telefonu, kaj ji

je storiti, ker letalo brečči nad hišo. Neki zaljubljeni par pa je v bellairskem parku izkoristil položaj in se strastno objemal. Ampak ta položaj je izkoristil tudi fotograf, ki je snel njuno sliko, drugi dan sta se na bleščala na prvi strani tukašnjega časopisa. V resnici je v prvem potemnjevanju vladala grobna tišina, kajti ustavljen je bil ves promet.

Zdaj smo pa dobili od zveznega direktorja za civilno obrambo navodila — 11 točk — kako se moramo ravnati v slučaju sovražnega bombnega napada. Na drugi strani je pa šest točk, ki povedo, kaj moramo storiti, kadar se pojavijo sovražna letala nad mestom.

Da, rojaki, vlada Združenih držav v tem kritičnem času skrbi v vseh ozihih za svoje državljane. Tako moramo tudi mi storiti svojo dolžnost napram ameriški vladi s tem, da smo lojalni in da podučimo rojake, katerim ni dovolj znan položaj, v katerem se nahajamo, da bodo oprezní, kako govorijo. S tem bomo tudi ohranili dobro ime ameriških Jugoslovanov.

Louis Pavlinich, 258.

S' pota

"Pridi, Matija, v Chicago kot večni delegat," me vabijo. Tudi s seje glavnega odbora SN-PJ mi piše Ed Tomšič med drugimi, da bi me rad videl. V Waikaganu, kjer je ameriška Vrhnika, mi pišejo: "Dobrodošel!" Iz največje slovenske naselbine, Clevelanda — koliko vabil prejemam. Ravno tako me vabijo v Californiji, odkjer so mi nedavno zopet poslali onih lepih dehtelih cvetic iz narave.

Tako je z menoj. Ali kako bom povsod, in posebno še, ker me Bog tako ljubi, da mi je zopet poslal moje staro nadlogo, da se komaj premikam radi "protina" ali bolje: revmatizma. No, tej nadlogi sem že tako privajen kot mož svoji hudi ženi. Torej hvala za povabila in na svidenje!

Matija Pogorelec.

Moje potovanje po zapadu — V Chicago. — Včeraj sem vas v tem potopisu pripeljala v Denver, Colo. Tam imamo prijatelje, katere smo želeli videti. Wilma jih je poklicala po telefonu, da so ji povedali, katero cesto naj vzamemo do njih. Tako nas je pot peljala skoraj skozi vse mesto, da smo prišli do njih. Po gostoljubnem sprejemu smo si ogledali razne zanimivosti, potem pa je bil čas, da pogledamo, kje bomo spali. Naši prijatelji so nam ponudili prenočišče, a ker je bilo nas preveč, smo raje dobili kabino izven mesta, ker v mestu samem ni mogoče dobiti takega prostora, kot smo ga mi iskali. Tam so nam povedali, da so vzrok, da je vse tako napolnjeno, begunci iz Californije. Nekateri so se tam naselili za stalno, drugi pa delajo v tovarnah za vojno produkcijo.

Drugi dan smo se namenili na Pike's Peak, toda so nas naši znanci pregovorili, češ, da letos ni tam nič posebnega, ker radi snega ljudem ne puste, da bi šli na vrhunec te najvišje izletniške točke v Združenih državah. V resnici povedano, mene niso več zanimale visoke gore, ker sem prišla do prepričanja, da je še najlepše na solidni zemlji. Okrog poldneva istega dne smo se odpeljali na pot in dali slovo Denverju. Spomini na to lepo mesto mi bodo za vedno ostali sveži.

Iz Denverja smo šli po cesti 6, ki nas je peljala proti Nebraski. Imeli smo upanje, da bomo se tisti dan dospeli do meje, toda smo se malo vsteli, ker tisto noč smo prenočevali v mestecu Fort Morganu, Colo. Pot do tja ni nič posebnega, kajti večinoma smo bili le sami na cesti in le tu in tam smo srečali težke avtne troke, ki vozijo iz Chicago do Denverja.

Ko smo se drugo jutro odpeljali naprej, smo bili še vedno na cesti 6, toda ne več daleč od Nebraski. Ko smo se končno znašli v tej državi, smo tudi občutili neznanso vročino. Bilo je tako vroče, da smo morali počivati v parku toliko časa, da se je malo ohladilo. Po Nebraski smo zopet naleteli na krasna polja, ni smo videli drugega kakor pšenice, ki so jo ravno takrat kosili in prav tako seno. Ko smo prišli do mesta Sterlinga, je nas pot peljala na cesto 138.

Pozno istega dne smo prišli v mesto North Plate. To je staro mesto in tudi po teh krajih je sivočrtno gospodaril Buffalo Bill. Tam smo zopet prenočili v sotoru. Drugo jutro smo se odpravili zgodaj naprej, da pridemo čim daleč predno začne solnce pripekati. Vozili smo se do 12 ure in bili zopet prisiljeni zapeljati v park, kjer smo počakali, da se je malo ohladilo. Ko smo se pozneje ustavili na gasilniški postaji, so nam povedali, da je bilo tisti dan 115 stopinj vročine.

Do večera tega dne smo nameravali priti v Omaha, Nebraska, toda smo se že bali, da nam bo vročina preprečila načrt; ali ko se je malo ohladilo, smo se odločili, da smo ga izkušili radi vročine. Ceste so bile zelo lepe in smo jo ubirali kakor "Eliza v nebesa". Ob osmih smo bili že v Grand Islandu, od tam do Omaha pa je še 129 milj; ampak kaj je to za nas, ki smo prevozili že nad 3000 milj.

Tukaj smo morali zopet preko reke Missouri in je bilo zopet treba plačati 40c mostnine. Predno smo prišli v Omaha, smo se ustavili na gori, kjer je zavetje šče za mlade fante, tako zvan "Boys Town". Lep prostor. Tam imajo fante dosti dela in tudi dosti čistega zraka. Ta ustanova poseduje ogromna polja in senožeti, katere sami obdelujejo.

Se nekaj milj in smo v Omaha. Mesto je krasno ob vzhodu, ali čim daj smo se vozili po mestu, toliko večje uboštvo vidim, kakor pač po vseh velemestih. Ko smo prišli ven iz mesta, je bilo že precej pozno. Ko smo vprašali, kje bi dobili "jerpger", so nam povedali, da moramo iti še 25 milj predno bomo mogli dobiti kabino. Tako nam ni drugega kazalo, kot da se poženimo, da pridemo čim prej do Oaklanda, Iowa. Pozabila sem povedati, kakor hitro smo prišli preko mostu, smo bili v Iowi. V Oaklandu smo dobili prav lepo kabino, kajti na denar nismo gledali, ker to je bila naša zadnja noč, da spimo od doma. Postelje smo imeli tako udobne, da drugo jutro kar nismo hoteli vstati. Bila je že deveta ura, ko smo se poslovili od Oaklanda in naprej po lepi Iowi.

Ko smo se pred 14 dnevi vozili po Iowi, so bila polja še polna vsakovrstnih pridelkov, zdaj pa je bilo že večinoma vse pospravljeno in tudi kornuza se je precej potegnila v tem času. Tudi dan smo se prvič ustavili v mestu Newtonu, Ia., kjer smo se ustavili v lepem parku in se okrepčali. Vročina je bila le vedno huda, toda se ni mogla primerjati z vročino, ki smo jo okusili prejšnji dan v Nebraska. Ob sedmih zvečer smo se znašli v Doveni, Ia., kjer smo se peljali preko reke Mississippi po lepem mostu, ki so ga postavili leta 1935. Morali smo plačati 15c, da smo prišli na drugo stran, to je v mesto Davenport. Od tam pa naprej do Molina, Ill.

Bila sem zelo vesela, ker smo se po tolikem času zopet znašli v naši državi. V Molinu smo večerjali, potem pa dali na glasovanje, če ostanemo čez noč tam, kajti ali gremo proti domu, čeprav je že pozno. Ker je bila večina na moji strani, smo nadaljevali potovanje, čeprav smo imeli še skoraj 300 milj do doma. Cesta ni bila nič posebnega, le tu pa tam smo srečali tovorne avte, kar ni nič prijetnega na ozki in temni poti. Na našem avtu je vse spalo, le jaz sem delala družbo soferju. Ob eni uri ponoči smo se znašli pred mojim domom na Hamlin avtu.

Priznati moram, da sem bila vesela, ko sem se zopet znašla (Dalej na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 18. avgusta 1922)

Domače vesti. V Kincaidu, Ill., je umrl 37-letni Jos. Babič od Trbovelj, član SNPJ.

Delavske vesti. Odhod milijonov iz stavkovnih krajev je znamenje konca rudarske stavke.

Inozemstvo. Gospodstvo Nemčije je na smrtni postelji, poročajo iz Berlina.

Sovjetska Rusija. Sovjetski sodičje v Irkutsku je obdalo v smrt nadškofa Anatolija, ki je bil obtožen protirevolucionarnih činov.

esti z jugoslovanske onte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

ani se pritožujejo
četi
čih, Švica, 3. avgusta
— V neki depesi italijan-
v njegova dopisnika turin-
listu La Stampa se na-
priznava, da prizadevajo
slovanski četniki lažkim za-
nim četam težke izgube in
četniki "navdahnjeni z
samim čustvom—sovrša-
in da so tudi popolnoma
občutka za fizične bole-

priznava, da bo od-
jenje četniške nevarnosti
a in teška procedura."

ivna sabotaža
javljali

igrad, 3. avgusta (ICN).—
a jugoslovanskih četnikov
daljuje z nezmanjšano silo.
trajih, ki so ostali nedotak-
od vojnih operacij četni-
ednice, se nadaljuje upor
različnejše načine. Pre-
stvo zaprečuje izvedbo vseh
ov zasedbenih sil in mari-
Jugoslovanski
sabotirajo žetev. Kmetje
trajo, nočejo delati in po-
žito. Pomanjkanje polje-
delavcev ogroža uspeh
in požiganje požetih pri-
je tako naraslo, da je bila
čeva "vlada" prisiljena iz-
poseben "zakon za zaščito
in požetih pridelkov." Po
"Novo Vreme" predvideva
najstrožje kazni, celo
no kazni, za kajenje med
na polju itd. Vsa polja so
Nedićevih žandarjev, ki
ajo na lico mesta in brez
ga preiskovanja ali sodbe
gar, ki ga zasumijo, da je
poljske pridelke. Toda
je zman in "Novo Vreme"
priznava, da je zavzela v
terih krogih protinacistič-
propaganda izredno velik ob-
Vseposred na javnih kra-
replijo rodoljubni dneвно
če lepakov in proglasov,
bijo narod, da se upira
evalcem.

ika podjetnost v Sloveniji
uki Krajini in Dalmaciji

akva, 3. avgusta. (Tajna
postaja "Svobodna Jugos-
lja" je oddala 31. julija ale-
poročilo vrhovnega povelj-
jugoslovanske četniške in
zvojske armade.)

Sloveniji se nadaljuje trdi
z nemškimi četami blizu
Polhovgradec, Jezersko in
nik.

etniški protinapadi v Bosan-
Krajini so prizadeli neprija-
nove izgube. Nemške in
arske čete se umikajo iz
re v smeri Bosanske Ko-
nice. V centralni Bosni so
v teku bitke v bližini mest
ojna, Dolnji Vakuf in Trav-

matinski četniki so zažgali
veliki skladišči tovarne
dan." Vrednost blaga, ki
je uničil požar, cenijo na 5
onov dinarjev. Zgorelo je
odov bencina, 40 sodov olja,
900 vreč in tudi velike koli-
surovin za izdelavanje vreč,
strojev velike vrednosti in
jo.

splitskem pristanišču so čet-
uničili lokomotivo in trans-
porator električnega toka, ki
pogon za tvorjenje ladij.
sto delavcev iz tovarne ce-
ta v okolici Splita je pristo-
ka četniškim skupinam.

V teh operacijah sodeluje okoli
30.000 laških vojakov. Obkolili
so Brdo Biokovo, toda ko so nji-
hove izgube narasle na 300 mrt-
vih vojakov in oficirjev, so se
umaknili nazaj, kajti njihovi iz-
črpani vojaki se niso drznili pro-
dirati po nepretrdnih planin-
skih stezah v Biokovo. Četniško
vojskovanje se je razširilo do
dalmatinskih obal, kjer dnevno
pogine več desetih italijanskih
vojakov in oficirjev. Pogosto
pride do eksplozij in požarov v
pristaniščih na jadranski obali.
Zasedbene čete v Dalmaciji se
vedejo napram neoboroženemu
narodu z brutalnim nasilstvom
in so požgale v mesecu juliju 16
vasi in pomorili več stotin rodol-
jubov. Povsod v Dalmaciji po-
maga narod četnikom, kjerkoli
more in čezdale številnejši so
prostovoljci, ki se priključujejo
četniškim odredom.

Bolgarska domoljubna fronta

Moskva, 3. avgusta (ICN).—Po
zanesljivih vesteh je organizira-
la v teku prejšega meseca skupi-
na bolgarskih prvakov in poli-
tičnih voditeljev četniško fronto
s programom, da iztrga Bolgar-
sko iz usodepolnega nemškega
vpliva in zajamči narodu svobo-
do in državno nezavisnost. Ta
fronta je izdala razglas s progra-
mom, ki vsebuje 12 točk za osvob-
bojenje Bolgarske iz nemškega
suzanjsstva. Razglas poziva na-
rod na borbo na življenje in
smrt proti nacizmu in fašizmu
in vse njihovi ogabni ideologiji.

**Italijani uničili vas
Jelenje pri Reki**

London, 4. avgusta (AP).—
Krogi jugoslovanske vlade poro-
čajo, da so Italijani v znak ma-
ščevanja nad četniki popolnoma
porušili vas Jelenje v jugoslo-
vanskem delu reškega okroga.
Poročilo dodaja, da so bili inter-
nirani vsi oni, ki so bili na su-
mu, da so v zvezi s četniki ali
njihovimi sorodniki. Dvajset jih
je bilo ustreljenih, drugi pa so
bili izgnani iz vasi, ki je popol-
noma izravnana z zemljo.

**Jugoslovanski četniki ubili
700 Italijanov**

Carigrad, 3. avgusta (UP).—
Jugoslovanski krogi so izjavili
danes, da so četniki v preteklem
tednu ubili 700 Italijanov in jih
ujeli 170 v bojih v Liki na Hr-
vatskem.

Tukajšnji jugoslovanski krogi
poročajo, da se vrše najtežje
borbe v Jugoslaviji v pokrajini
zapadne Bosne, medtem ko so

drugi boji vzdolž Donave, kjer
četniki z obrežja napadajo nem-
ški in madžarski ladijski promet
in mu prizadevajo velike izgube.

**Nacisti selijo ljudstvo iz
predelov, katerim pretili invazija**

London, 3. avgusta (UP).—Za-
vezniške vlade v izgnanstvu po-
ročajo, da je Hitler dal preseliti
preko tri milijone oseb iz "ne-
varnih krajev" v okupiranih de-
želah zato, da ne bi mogli poma-
gati ameriško-britanskim četam,
ako bi prišlo do poskusa invazije
Evrope. Ti krogi trde, da vsak
dan iztirajo na tisoče ljudi iz
njihovih hiš in jih preseljujejo
globoko v notranjost Evrope,
kjer jih drže povečini v koncent-
racijskih taborih. To velja tu-
di za gotove predele Jugoslavije.
Obenem poročajo, da Nemci na-
daljujejo popisovanje delavcev
v okupiranih deželah z name-
nom, da se jih vpošle v delo
v Rajhu in na Poljskem. V Ju-
goslaviji sami je bilo baje popi-
sanih okoli 300.000 delavcev za
prisilno delo v korist tlačilcem.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

doma (povsod je dobro, a naj-
lepše je doma). Na našem pot-
ovanju smo videli dosti zanimi-
vega in prevozili 3800 milj, ne
uključivši, kar smo prevozili po
Yellowstone parku. Najbolj se
nam je čudno zdelo, ker smo po
gasolinskih postajah v South
Dakoti in Wyomingu videli le
ženske spol. Ko smo jih vpraša-
li, kje imajo moške, so nam po-
vedale, da delajo na polju ali pa
so pri vojaki.

Ob zaključku mojega spisa se
hočem zahvaliti mojim sorod-
nikom Stevu in Wilmi Zagar,
ki sta bila tako prijazna in me
povabila na to potovanje. Brez
njune prijaznosti bi ne imela
prilike vse to videti in tudi bi
ne mogla to opisati, in mogoče dol-
gočasiti čitatelje Prosvete s tem
potopisom.

Rojakom v Kenoshi, Wis., lep
pozdrav in na svidenje v krat-
kem. Zakoncem Zabukovec in
Zupan pa želim vse najboljše k
vašemu rojstnemu dnevu. Voš-
čilo je sicer že pozno, ali verje-
mite mi, da je iz srca. Vsem ro-
jakom po Ameriki lep pozdrav.
Josephine Malovich, 559.

Laval naslovil protest Veliki Britaniji

Vichy, Francija, 17. avg.—Vla-
da Pierra Lavalja je poslala pro-
test Veliki Britaniji zaradi na-
pada na francosko letalo in ri-
biške ladje na Sredozemskem
morju po britskih bombnikih.
Pet oseb je bilo ubitih in devet
ranjenih v napadu.

Pismo iz Londona

(Izvirno poročilo Prosveti.)
22. julija 1942

"U zemlji", kako je pri nas "u
zemlji?" — "Tukaj se ljudem zdi
romantično. Ali težko je 'u zem-
lji'." Tako je dejal dr. Sekulič,
četnik, ki je prišel s posebnimi
naročili od Mihajloviča v Lon-
don. Tako so pisali o njem an-
gleški časopisi. Prošla sem ga,
naj kaj pove tudi za vas.

"Bil sem v Skoplju, ko se je
začela naša vojna. Kot zdravnik
v jugoslovanski vojski. Tam je
bil najhujši pritisk nemške ar-
made od bolgarske strani. Pre-
bili so našo fronto. Držal sem se
zemlje. V Grčijo nisem hotel.
Mislim, da bom držal fronto
proti Črni gori. Italijani so
udirali iz Albanije. Naša arma-
da se je razkropila v hribe. Pre-
oblekel sem se v civilno obleko
in se vrnil v Skoplje. Bilo je 13.
aprila. Od tam proti Beogradu.
Z železnico, peš, s kolesom, kakor
je naneslo. Stitinašči dni je tra-
jalo. Prišel sem v Beograd ravo
tri tedne po bombardiranju.
Pot me je vodila preko Kralje-
va..." — "Ste videli, če je le-
talska tovarna delala? St. John
je toliko skrbel, če so jo pogнали
v zrak in moj bratranec je bil
tam inženir." — "Mislim, da je
delala. Nekaj je bilo porušeno
v Kraljevem, ali tovarna dela."
Prišel je v Beograd 27. aprila.
Tri tedne po bombardiranju. Še
so vlačili trupla izpod razvalin.
"Kdo?" — "Nemci so nagnali na-
me povedali, da je bilo tam že
deset tisoč trupel. Še so jih vle-
kli izpod razvalin. Mislim, da
jih je bilo najmanj 15 tisoč ubi-
tih. Moja bolnica — jaz sem bil
zdravnik v Beogradu — je bila
polna ranjencev. Naši zdravniki
so bili tam, naše strelnice vse,
z malimi izjemami. Bila je ob-
činska bolnica, zato je Nemci ni-
so rekvirirali, ostala je za ranje-
ne meščane. Prijel sem za delo,
kagor sem ga pustil pred vojno.
Prihajal sem v bolnico vsako ju-
tro, obiskal svoje paciente, po-
tem odšel. Včasih sem odšel že
zgodaj ven na deželo. Kadri sem
je mogel, sem šel ven na deželo.
Kolikor mogoče daleč. Ob sobo-
tah sem pustil bolnico zgodaj do-
polodne in se vrnil šele v poned-
eljek zjutraj. Pomagal sem orga-
nizirati četnike."

Dr. Sekulič kadi neprestano.
Čokat mož, lasje mu sijajo, okoli
40 let. Lahko bi bil kmet, lahko
bi bil novinar, lahko bi bil zdrav-
nik, lahko bi bil vojak. Bil bi
dober v vseh poklicih, kjer je o-
pravka z "živo" situacijo. Kjer
človek rabi svoje instinkte, svo-
jo bistrost, svojo modrost, da jo
zgrabi, svojo žilavnost, da jo ob-
vlada. "Vezi, vezi, kurirji med
četniškimi edinicami, to je naj-
važnejše. Zato sem jaz hodil —
kakor je pač naneslo: peš, z želez-

nico, s kolesom — po deželi vse
križem. Včasih so prišli v mojo
bolnico v Beograd ljudje, legli so
v postelj, kakor bolniki, začeli so
govoriti — ne o boleznih — o če-
tinskih zadevah. Radija ni mogo-
če veliko rabiti v zemlji, Mihaj-
lovič ga rabi večji del samo za
stike z zunanjim svetom. Lju-
dije mislijo, da je njegova vojs-
ka armada, ki se pomika po
zemlji, ki mogoče celo drži fron-
te in meje. Po vsej Jugoslaviji
so četniške edince — celice, če
hočete. Povezane so med sabo
s kurirji. Mihajlovič je središče
tega omrežja. On je v stikih s
slovenskimi četniki: pri Trstu so
napadli italijanske vojake, tako
daleč na sever gre njegova orga-
nizacija. V Bolgarijo sega, ne le
v ono Bolgarijo, ki so jo vzeli
Srbom, na pravo bolgarsko o-
zemlje." — "Kaj pa v Grčijo?"
— "Ko sem bil še jaz tam, je bilo
zelo težko priti preko grške me-
je, ali Grki so imeli svoje neod-
visne četnike v planinah.

"Četniške edince imajo za po-
veljnik ljudi, ki so bili v redni
jugoslovanski armadi. Danes, re-
cimo, poveljnik kopije krompir
na njivi. Pride sporočilo — že-
nske so posebno pripravne za ku-
rirje —: poveljnik naznanil
svojim ljudem, odpre skrivni ar-
zenal, četniki udarijo po Nem-
cih za hrbtom. Včasih udari po-
veljnik na svojo koro. Kakorko-
li izvoha, da je oddelek nemških
čet tukaj in tukaj, situacija za
četnike ugodna, plena potrebuje-
jo. Udaril! Tako gre dalje dan za
dnem. 'U zemlji' je težko."

"Kje dobe orožje, municijo?"
— "Kar zaplenijo sovražniku.
Mihajlovič me je poslal sem, da
prosim za pomoč." — "In je bilo
uspešno?" — "Borijo se napre-
je, to vidite. In bo kmalu eno leto,
odkar sem jih zapustil. Dosegli
so tako organizacijo, da lani po-
letni ni vozila nobena železnica
iz Beograda. Ko se je končala
vojna — uradna vojna — so bile
skoraj vse železnice več ali manj
v normalnem obratu. Po nekaj
mesecih — vse železnice pro-
ge so bile podre: danes tukaj,
jutri tam. Dva dni pred mojim
odhodom je začela voziti železni-
ca na nli, stavim, da ni vozila
dolgo. Zato sem hitel, da pora-
bim priliko in sem kupil vozni
listek do Niša.

"Veste, da se še zdaj včasih za-
mislim in ne morem verjeti, da
sem res prišel ven iz dežele. Sa-
mo svoji materi sem povedal, da
me pošlila Mihajlovič v inozem-
stvo. Na svoj stari jugoslovanski
potni list sem dobil turški vizum
v Beogradu. Veste, Turčija še
priznava Jugoslavijo in dali so
mi vizum. Bolgarskega sem imel
ponarejenega. Prijatelj mi ga je
podpisal in žigosal. Dne 25. sep-
tembra sem šel v vlak na bel-
gradskem kolodvoru. Sedel sem
v koticu tretjega razreda. Ob
10. uri bi morali odpeljati, ob 2.
popoldne smo še stali na postaji.
Potem do Niša. Ob Niša do meje
z drugim vlakom. Potem preko
vse Bolgarije. Ko sem bil na
turški meji, sem se oddahnil. Im-
el sem pravi vizum, v Ankari
je naše poslanstvo. Od tam v
Kairo, potem z letalom, z angleš-
kim letalom, preko Afrike
v London. Šlo je hitro, 1. novem-
bra sem bil tukaj."

"Vam ni žal, da ste zapustili
zemljo?" — "Ni mi žal, ali rad
bi šel nazaj, jutri, če mogoče.
Kaj pa hočem tukaj. Pomagal
sem Angležem, da so začeli s fil-
mom, — dober film bo — 'Čet-
nik'. Rad bi še videl Ameriko."
"In Rusijo, ne bi hoteli videti
Rusije?" — "Ej Rusijo bi spet
rad videl. Bil sem tam med pr-
vo in drugo balkansko vojno in
med zadnjo svetovno vojno. U-
šel sem l. 1911 iz Valjeva v Ru-
sijo kot deček, tam sem hodil v
gimnazijo. Med revolucijo sem
bil v rdeči vojski. Veste kje?
V Kuibisjevu." — "Potem ste ta-
ko, kakor Timošenko, on je bil
nekje na Volgi navaden vojak v
rdeči vojski leta 1918." — "Le-
ta 1918 sem prišel nazaj v Ju-
goslavijo. Napravil sem maturo in
se vpisal za medicino na univer-
zi. Na specializiranje sem šel v
Pariz." — "Za kaj ste se specia-
lizirali?" — "Za notranje bole-
zni, za tuberkulozo posebno. Po-
znam vso Slovenijo, poznam
Golnik, Topolšico. Kolikorkrat
sem potoval po vaših krajih. In
koliko je Slovencev v Mihajlovi-
čevi vojski! Študentov, priseljen-

Joseph W. Powell, svetovalec
mornaričnega departamenta.

Domača fronta

Office of War Information,
Washington, D. C.

V ravnokar izdani knjižici. Ki
nosi naslov "Be a Victory Plan-
ner in Your Home", razpravlja
vlada o programu za domačo
fronto, vsebujočem šest točk.
Program nasvetuje družinskim
poglavarjem oziroma gospodin-
jnam: (1) Trošaj manj in hrani
več, (2) Ne trati in glej, naj vsa
kvar čim dalj traja, (3) Ku-
puj skrbno in pazi na vsak cent,
(4) Proračunaj svoj čas in glej,
da vsaka ura kaj šteje, (5) Obva-
ruj družino in pomagaj čuvati
varnost dežele.

Američani hranijo denar. Voj-
na ni prinesla prostega in lah-
kega trošenja za povprečno ame-
riško družino, ker primanjkuje
jo stvari, za katere bi se trošili
denar, prinesla pa je velik pri-
rastek v hranilnih vlogah — v
vojnih bondih in plačanih dav-
kih. To bo nam vsem pomagalo,
ko se vojna konča in začnemo
zopet graditi svoja življenja. Pri-
štednje mestnih prebivalcev so
bile — po federalnem depart-
mentu dela — za skoraj 70 od-
stotkov višje leta 1942 kot lani.

Ti prihranki so važni iz treh
razlogov. Važni so, ker poma-
gajo držati dol življenjske stro-
ške, ker nam pomagajo voditi
vojno, ko se ti prihranki preve-
dejo v bonde in znanke, in ker
bodo pomagali onim izmed nas,
ki jih bodo imeli, ko bo treba
prilagoditi se raztneram, ki sle-
dijo po vojni.

Rdeči križ potrebuje 50.000 da-
rovateljev krvi na teden, da bo
imel zadosti, kar bo potrebno v
prihodnjih 12 mesecih. Zastop-
niki vojnih in mornariških obla-
sti so izdali poziv za 2.500.000
pajntov krvi. Središča Rdečega
križa za darovatelje krvi se po-
vijajo, naj povijajo svoje kvo-
te. Odprejo se nekatera nova
središča. Nova celokupna kvo-
ta pomeni povišek 1.000.000 paj-
ntov nad prejšnjo kvoto za fis-
kalno leto, to pa je dodatno k
461.493 pajntom, nabranim od
Rdečega križa do 30. junija.

Naglašajoč resno pomanjkanje
učiteljev fizike in matematike,
Paul V. McNutt, načelnik War
Man Power komisije, poziva se-
danje in bodoče učitelje, naj se
vpisujejo v brezplačne in kratko-
učiteljske tečaje, ki so bili u-
vedeni v 200 kolegijskih in vseuč-
liških pod vojnim programom fe-
dalnega prosvetnega urada.

"Fizika in matematika sta o-
snovno potrebni za koristno ra-
bo in izdelovanje visoko tehni-
nih oprem moderne vojne", je
izjavil Mr. McNutt. "Potrebuje-
mo več učiteljev, da potlačujejo
več dijakov toliko za takojšnjo,
kolikor za kasnejšo rabo."

Oni, ki bi se radi vpisali v te
posebne tečaje za fiziko in ma-
tematiko, naj stopijo v dotiko z
registratorjem najbližjega kolegija
ali vseučilišča. Za podrobnejše
informacije naj pišejo na Office
of Education, Washington, D. C.

Oddelek konzumnega urada
administracije sem nasvetuje
družinam kupovanje perutnine,
rib in drugih protejinskih hra-
nil, ki so v izobilju, dokler ima-
mo začasen primanjkljaj gove-
dine, teletine in svinjine.

Meso, perutnina in ribe — raje
enako hranilno vrednost, kakor
se uradno naglašajo. Gospod, njem
pa se nasvetuje, naj kupujejo

cev, ki so jih izgnali v Srbijo,
vojakov, ki so ostali v Srbiji ra-
je, kot da bi se vrnili v zasede-
no Slovenijo. Veliko sem jih
arečal pri Mihajloviču."

več perutnine, zlasti takozvanih
Victory Food Specials, kot so ko-
koši za pečenje in "pohanje", ki
jih je sedaj polno. Sir, suhi fi-
zol, grah in leča so drugi viri
proteina, ki so poceni. Dobra
gospodinja z njimi lahko pripra-
vi tečne jedi za družino.

Obalna straža išče jahače, ki ži-
vijte blizu Atlantske obali in o-
bali Mehikanskega zaliva. Vča-
njeni bodo v začasno rezervno in
dobijo poduk v patroliranju in
drugih operacijskih dolžnostih
ter bodo preskrbljeni z orožjem
in uniformo. Lastniki konj, ki
bi se ne mogli pridružiti patro-
ljam, so naprošeni, naj dajo vla-
di na razpolago svoje konje, va-
jeti in sedla, in vlada poskrbi
za izkušene jahače. Ljudje, in-
terisirani v obalno stražo, naj pi-
šejo najbližjemu poveljniku o-
balne straže (District Coast
Guard Officer).

Tajnik poljedelstva Wickard
poziva vse državljane, naj po-
magajo v kampanji za prepreči-
tev gozdnih požarov za časa
vojne. Naj pazijo na vsak po-
skus užiganja ognja v gozdovih
in naj bodo sami oprezní z už-
galicami, kajlo in ognjem vseh
oblik. Geslo kampanje je "Ne-
marna užgalica pomaga osiše".
Mr. Wickard je rekel: "Obvara-
vati naše gozdove pred ognjem
pomeni pomagati za zmago v
tej vojni in za uspeh miru, ki
pride po zmagi."

V teku prvega tedna v okto-
bru se bo približno 900 žensk
priglasilo za vezbalno šolo čast-
nikov in častniških kandidatov
v Smith Collgu v Northamptonu,
Mass. Ženske, ki hočejo po-
stati častniki oziroma častniški
kandidatke v ženski rezervi mo-
nariške rezerve, morajo zadosti-
ti sledečim zahtevam: (1) Morajo
imeti diplomo (baccalaureate
degree), priznane univerze ali
kolegija oziroma na mesto diplo-
me vsaj uspešno dovršitev dveh
let dela v kakem kolegiju ali na
vseučilišču. (2) Morajo imeti ne
manj od dveh let profesionalne
ali poslovne izkušnje "na takih
poljih, ki jih usposablja za u-
pravna ali tehnična mesta v
mornariški službi. (3) Morajo bi-
ti ameriške državljanke, ne manj
od 21 in ne več od 50 let stare,
morajo se podvreti zdravniškemu
pregledu, ne smejo imeti o-
trok pod 18. letom in morajo bi-
ti na dobrem glasu v svoji soses-
čini.

Zenske, ki želijo postati "čast-
nice" ali častniške kandidatkinje,
naj pišejo za tiskovino prošnje
na naslov "Direktor of Naval Of-
ficer Procurement" v svojem
mestu ali mornariškem okraju.
Pisma za vojaške osebe na
Havaju in jugozapadnem Pacifi-
ku naj se pošiljajo po redni pošti
namesto po zračni pošti, razen v
slučaju skrajne potrebe. Količi-
na zračne pošte za otoke je tako
ogromna, da se le del iste preva-
ža po letalih, dočim mora ostalo
iti po ladjah, kakor to nazna-
nja vojni departament.

Ameriški Rdeči križ išče per-
sonalnih delavcev, sposobnih za
razna dela, ki so v zvezi z voj-
nim programom. Mesta, odprta
za moške, vključujejo taka me-
sta kot "field directors" in "as-
sistant field directors", kateri i-
majo opraviti z osebnimi in so-
cialnimi problemi, kakor tudi
mesta "assistant field directors"
za zabavila izven kontinental-
nih Združenih držav. Prosilci
morajo biti v starosti med 30. in
50. letom. Oni, ki so podyrzeni
vojaški službi, ne prihajajo v po-
štev, razen ako imajo odlične
sorodnike ali so drugače opro-
ščeni iz tehničnih razlogov.

Priložnosti za ženske so v
glavnem za službe v vojaških
bolnišnicah v Združenih drža-
vah in v inozemstvu. Prosilke
morajo biti v starosti med 25. in
45. letom in pri dobrem zdravju.

Vsi oni, ki se interesirajo za
te službe, naj stopijo v zvezo z
Personnel Service, National
Headquarters, American Red
Cross, Washington, D. C.

V vsakdanjem življenju pov-
prečnega Američana se danda-
nes nudijo razne prilike za var-
čevanje. Najvažnejša in brez
dvoma najnujnejša je primerna
raba družinskega avtomobila.

Avto naj se rabi le, kadar je
absolutno potrebno — ko se gre
na delo, v šolo ali cerkev. Vož-
nje za zabavo, raba avtomobila
za nakupe v sosednji prodajalji
ali za osebne obiske niso na me-
stu v sedanjí vojni.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

Nacisti: Vojna bodoča Evropa mora biti decala reformirana.
Jugoslovanski četniki: Tako tel—

SRCE

NOVELE

Preložil IVAN ALBREHT

IGRALKA

(Nadaljevanje.)

Dokler je bil Ren v bližini, ni nikdar sedela v gledališču in ne pri nobeni jedi, da se ne bi brezmejno zastrašila, če se je dotaknil njenega prostora kdo, ki ga ni videla prihajati. Saj bi le bilo lahko! Koliko je on na poti! Kolikokrat je nepričakovano pala kaka beseda kraj nje, se je drhte okrenila: slehna je vsebovala glasove njenega imena. Na cesti je nenadoma popadla bratranca za roko in je kot brez življenja odzdravljala. Nato: "Kje—pa je bilo?" V halucinaciji so njega videli oči, njega! Odkar je izginil iz vidnega sveta, je bilo videti, kot da se je razkrojil v strup, v nekaj kot v okužen zrak, —ki je odšel vedno hodil z njo, jo zmeraj obdajal, da ga je z vsakim dihajem srkala vase. On jo je zadrževal. Brez prestanka je bila obsedena od njegovega roka, njegove hoje in tisočih razgovorov z njim, pri katerih je vedno izostala zadnja beseda. Ponoči je krčevito prisluškovala v daljino: Gotovo stoji to uro pod kavarniškim oknom, ki je vanj strmel poslednji večer in ne slutiti, da je ona odšla proč in da plaka tudi po prostorih, v katerih mrtvo mesečno ne bo nikdar stopila noga, nikdar postava njega izgubljena.

Ko sta prišla domov, se je obnašala topo, je odgovarjala sorodnikom z žlobudranjem in se je zavedla šele tedaj, ko je kapelnik odhajal, da si v mestu poišče sobo. "Pridi spet kaj kmalu!" Še dolgo ga je imel pred očmi, ta njen boječ, popolnoma blodni pogled, poln brezupnega moledovanja. Pogled je veljal edinemu človeku, kateri je poznal njega, ki je ostal tam zadaj, —ki je videl vse in jo še družil z njegovim svetom. Kapelnik je bil kljub temu ponosen na tako soglasje in srečen spričo take skupnosti. Smel se je potegovati zanjo, pojasnjevati domačim zakaj tako slabo izgleda, pomagati njemu razdražljivosti do veljave in preskrbeti potrpljenja z njenimi ponočnimi navadami. Pri vsaki priliki se je smel postaviti na njeno stran in pri tem opaziti, kako sili ona v to, da bi bila z njim sama. Med štirimi očmi je takoj začela praviti o nem.

Njen glas je postal pri tem droben in mehke in je nekako napravljal vtis, kot da prihaja z roba postelje, —in vedno je tožila v svojih spominih o želi. Kar je bila doživela, se ji je zdaj zazdelo polno skrivnostnih naključij. Že pol leta prej je pobila vsako zrcalo —zato je moralo priti do tega. Še nikdar je ni videl —imena ni izgovarjala več —na odru; nekaj zagonetnega je to, da še nikdar. In vedno sta se srečavala le pri umetni razsvetljavi, se ljubila, ne da bi vedela, kako izgledata podnevi! Vmes: "V tisti parfumeriji pa še nisva bila! Moram jo znati!" Iskala je povsod njegovega parfuma, a da bi vprašala po njem, jo je ovirala nekakšna posebna sramežljivost —in nikjer ga ni našla. Tudi šampanjec, kakršnega je pila z njim in vrsta cigaret, ki jo je kadil on, je izginila s sveta! Kako pomembno in čudovito je bilo vse to! Krik: zlata krogla!

"Ali ti nisem nikdar pravila o tem? Da, zlato kroglo sem mu dala, da bi se..."

Pokimavala je zamišljeno. Kapelnika je mikalo, da bi jo vprašal, kje je dobila zlato kroglo, ali naposled je le cenil njeno posvetitev. Sama sebe je skoro pregovorila, da mu je v resnici dala zlato kroglo. Venomer je imela na jeziku besede: "Zlata krogla... Pri tem je mavaljal z rokami! Pri najfinejših rečeh, ki jih je izrekel, je mavaljal, oh!" Zamaknjenost. Ko se je zavedla, se ji je zazdelo v nasprotju s prejšnjim: "Četudi je bilo pravzaprav vse skupaj docela nekaj navadnega. Če bi vsaj mogla biti kot tista malenkostna dekleta, ki menijo, da je vse, kar se njim prigodi, neznansko važno, in se pred njimi še ni primerilo nikdar nobeni!"

V nekem Velasquezovem delu je naletela na glavo, ki jo je divje poživila. "Moj bog, kdo je to? Ali ne vidiš? Ali —ne vidiš?" Črni in blede obraz je v črnem okviru obesila na steno pri postelji, je nataknila sveč okrog in je privredila kapelnika.

"Ali ni lep? Povej, ali ni lep?" Zdelo se je, da čuti nekaj otroškega v svojem početju in je še podkrepila glas. Sklenila je roke in je koprneče zrla v podobo.

"Da, to si ti —isto samo ti. Le podoba davno preminulega bi ti mogla biti podobna, živega nikoli."

Kapelniku se je zdelo primerno poseči vmes. "Manjka ti primernega posla. Če se prav spominjam, si pri gledališču? Ali pa že imaš angažma za prihodnjo zimo?"

Ni ga imela in bilo ji je vseeno. Dvorno gledališče, na katerem je blestela v vlogi Here, se je le izreklo, da njen glas ne zadošča.

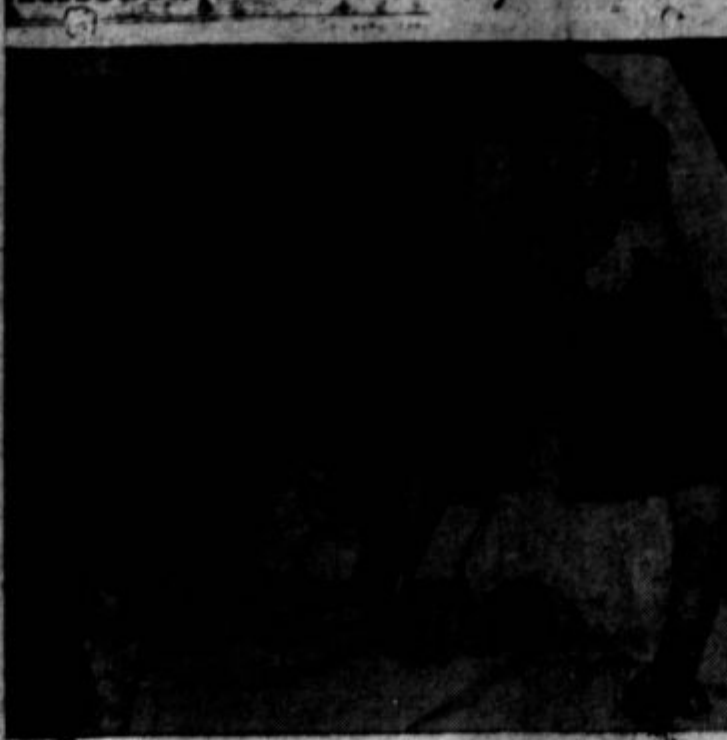
"Saj tudi ne," je menila Leonija, zaničljivo in bridko.

"Žlobudranje! Po takih neumnih razburjenjih pa že sme imeti človek malo oslabljen glas! Zdaj se pa pošteno pobrigava za tvojo bodočnost."

To je tudi storil. In le mimogrede je cikal tudi zase na mesto pri istem gledališču —če treba makari kot korepetitor. Leonija pa naj bi se dvignila! V preteklem letu bi jo bil zarinil celo med štatisite, da bi si jo bil le zagotovil. Zdaj pa se je dogajalo, da je predlagal ljudem, ki so ga vabili na sodelovanje pri koncertih, sodelništvo kakega tekmeča, —in če se je kak žurnalizidvil nad tem, mu je povedal svoje mnenje. Skušnje, ki so osvobodile njegovo naravo, ki so ga slednjič dovedle do življenja lastne neznosti, —skušnje z Leonijo so naredile kapelnika nekoliko dostojnejšega.

In mnoga bolj premišljenega. Ponavljal je z njo Hero; kajti za enkrat je bila to edina vloga, da je bila zanjo na razpolago. Skoraj nikake ljubosumnosti ni čutil, če je vila oči, plamtela in blodila v besedah za njim, ki ga je želela. S tihim zaničevanjem se je spominjal njega, ki je napravil zlo v Leoniji in žal, da ga je blazil on, neobjavljen. Mirno ji je pomagal začetki in je menil, da velja vse to le še napol Rothausu; druga polovica je Leandrova. "Ljubezzen je uporabljaj za igranje. Tudi pred podobo je igrala. Čisto po malem drži iz resničnosti na oder, —in tam je na varnem." (Konec prihodnjije)

Rescued After 14 Days in Boat

Pilot officer Holbrook, of Denver, Colo., relaxes with a cigarette in the company of a pretty nurse in a hospital in England. He was rescued after spending 14 days in a rubber dinghy, during which time he saw his two companions die and he himself ate a sea gull raw. Flying with the R.C.A.F., his Hampden bomber crashed into the North Sea after a raid on the Frisian Islands off the coast of Holland. (Central Press)

najboljših posestnikov na Gore-njem jezeru; ko sva se midva spoznala, bila je samo še hiša njegova. Hiša stoji sredi vasi, in ako bi tega tudi ne povedal in samo rekel: pojdi v vas in pojdi v isto hišo, v kateri žive prebivalci samo od rib in rac, bi Mihovega doma ne mogel zgrešiti, kajti kakor okoli lisičje luknje je bilo okoli Mihove hiše vse polno ostankov in odpadkov vsega, kar so Miha in Mihovi v hišo prinesli in použili. Miha je imel zdravo, krepko ženo in osem —ne osmero—otrok, namreč samih fantov. Zadnji štirje so bili dvakrat dvojčki. Kakor hitro je sneg skopnel, gredo se je vse to pred hišo na solcu, in kadar sem prišel v vas in zavil proti hiši, brž me je eno ali drugo dete opazilo in kakor lisičje v luknjo se je potajilo vse v hišo in pravilo, da "gospod" gre do.

Ko sem stopil prvičkrat v hišo —bilo je v zimskem času—takrat so imeli dvojci po eno in po dve leti in vsi štirje so popolnoma nagli čepeli na peči kakor ptički v gnezdu, katerih se še ni prišla mišja dlaka. Vprašam mater, zakaj jih ne obleče, a takoj se mi odreže, da še nikdar niso imeli srajce na sebi, in da dokler je bilo še kaj pri hiši, jih je nekoliko pomrlo, zdaj pa ne umrje nobeno več. Starejši trije fantje so bili že lovci. Riba na plitvici jim je težko ušla; najstarejši je tudi že znal s puško pomeriti. Bili so si podobni kakor krajcarji, vsi izrezani kakor oče, plavkastih las, pegastega obraza, pogleda pa tako bistrega, kakor ga ima samo jastreb v zraku ali ščuka v vodi. Nisem se mogel nagledati teh oči, ne da bi rekel zaradi njih lepote; in da se niso samo meni zdale posebne, dokaz je to, da me je tudi kmetaki mladenič, ki me je spremljal na jezero, nanje opozoril ter rekel: "Ti otroci so tako vajeni za ščukami gledati in jih loviti, da se jih je že prišlo ščukino oko."

II.

Povedal sem že, da ne samo lovci, ampak tudi opazovalcu in naposled človeku, ki ga veselijo priroda in fivali, je jezero znamenito mesto zabave in radosti.

V tem oziru so pa zopet najživahnejše dobe: skoro vsako leto med našimi, kadar jezero že bolj naglo usahuje in izginja; v hudi zimi, kadar se pomika ži-

val od severa proti jugu, posebnokadar pride dosti labudov, in naposled v spomladnem času, kadar ustavlja ponočna nevihta proti severu vračajoč se žival na jezero. Imel sem priliko, vsako teh dob večkrat opazovati in povedati hočem, kar mi je ostalo v spominu najbolj znamenitega.

Prva zima, ki sem jo prebil blizu jezera, ni bila ugodna za lov s puško. Vreme se je mešalo: vrstili so se sneg, mráz pa zopet južno vreme. Tudi se še nisem znal ravhati po vremenu, kar je vsakemu treba, ako noče zastoj delati pota in biti ob pravem času na pravem kraju in mestu.

Vendar tudi za te poti, ki sem jih napravil prvo zimo, mi ni nič žal; vselej smo si kaj zmišlili za kratak čas. Ako je bilo svetlo in tiho vreme, smo se peljali na čolnu proti Obrhu, kamor jo potegnemo ribe po zimi, ker je voda ondi gorkejša nego niže po strugi in pod ledom. V čolnu smo imeli oti in gledali za ribami. Navadno je eden vozil, drug z ostmi v roki pa spredaj stal in gledal, kje bo ugrabil ribo. Skraja se mi je kar čudno zdelo, ko je spredaj stoječi mignil ali zinil, da stoj, potem pa je zagnal v to, v globlino in največkrat izvelel zasajeno ribo iz vode. Dostikrat in dostikrat sem se vozil in prepelejal, predno sem se tudi jaz privadil zagledati ribo v vodi in pri tleh; tudi sem kasneje večkrat poskusil z ostmi jo nasaditi, toda temu se nisem privadil, le malokdaj se mi je posrečilo. Najtežje je pri tem delu zmeriti globlino in iz prave daljave zapoditi oti. Ribe, o katerih govorim, so ščuke, katere jezerci splošno le "ribe" imenujejo, a šlaže in menke zaznamujejo s pravim imenom. Ščuka ima navado, da stoji prav mirno in še le, ko si jo prepodil, ali pa ko šine za živežem, se prestavi in zopet obstoji na miru. Kadar tako stoji, da se vsa vidi, jo je težko nabosti, kajti tudi ona opazi pretečo nevarnost ter se premakne. Lažje jo nabodeš, kadar jo gledaš med mahom ali pri koreniki, toda zato je treba imeti vajeno oko. To pa imajo le jezerci. Poldrug večerj globoko bo stala in samo repno plavut kazala, pa je izgubljena!

Da sta bila v tem lovu boter Vrag in Starec Miha mojstra, ni treba omenjati. Toda bolj sem

se kratkočasil, kadar so šli očete v gozd in smo se odpravili na ribji lov Mihova starejša dva, Vragov Francek in jaz z njimi. Starejši Mihov, tudi France po imenu, je bil vodja in poveljnik; jaz sem dobil oti v roke, France se je nastavlil zraven mene, druga dva sta vozila.

"Počasi vozita, pa držita čoln, kadar bom rekel!" bilo je prvo povelje. "Stoj! gospod jo vidiš! Ali jo vidite?"

—"Kje?"

"Meni oti, meni! Držita čoln!"

Dal sem oti, France je nameril in največkrat ribo res nasadil, a vselej, kadar je zgrešil, darjal gospodovo spretnost.

veste, da ima vsak lovca odgovor pri roki, in kakor Miha obdolžil Francek, on zgrešil, tako se je Francek zgrešil nad mladimi; sem se mu, kako je zgrešil, izgovarjati, ko sem časih desetkrat zapored ribo nasadil. Tudi pri meni sta bila vsa dva zača kriva, zmeraj bolj sede so padale in Francek no poudarjal, da tako zgrešila, da še gospod ne more ujeti. Fanta sta mislila, si svoje mislila; zdi se mi, se časih tudi drug drugemu muznila, kadar je Francek darjal gospodovo spretnost. (Dalje prihodnjije)

Slovensko-ameriški

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

Priredil LEO ZAKRAJŠEK

Priporočamo ga vsem, ki še niso državljani in onim, ki so že. Vsebuje za oboje bogato informativno gradivo in še posebno posla za nedržavljanje. Stane 50 centov

V zalogi imamo še Louis Adamičev

TWO-WAY PASSAGE

(\$2.50 s poštnino vred.)—In druge njegove knjige.—Velika zaloga drugih slovenskih in angleških knjig.—Pišite po naš novi ceni

KNJIGARNA PROLETAREC

2301 SOUTH LAWDALE AVE. CHICAGO, ILL.

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitke, častnike, knjige, koledarje, letake in slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem in angleškem jeziku in drugih...

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SVOJE TISKARNE

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmernne, unifikirano delo prve

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2857-59 S. Lawndale Avenue Chicago, Ill. TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Večkratno 12. redno konvencije so lahko naročili na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine in en član iz druge družine. List Prosveta stane za vse enako, pa člani ali nečlani. List Prosveta stane za vse enako, pa člani ali nečlani. List Prosveta stane za vse enako, pa člani ali nečlani.

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako sklenil, naročiti na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu SNPJ in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnine.

Cena listu Prosveta je: Za Zdrav. države in Kanado \$8.00 Za Čicero in Chicago je \$10.00
1 tednik in 4.00 1 tednik in 4.00
2 tednika in 8.00 2 tednika in 8.00
3 tednika in 12.00 3 tednika in 12.00
4 tednike in 16.00 4 tednike in 16.00
5 tednikov in 20.00 5 tednikov in 20.00
Za Evropo je \$9.00

Isposlajte spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Money Order v plinu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina

PROSVETA, SNPJ, 2857 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Priročeno pošiljam naročnino na list Prosveto vsoto \$

1. Ime _____ Čl. družina št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripisite k moji naročnini od _____ članov moje družine: _____ Čl. družina št. _____

2. _____ Čl. družina št. _____

3. _____ Čl. družina št. _____

4. _____ Čl. družina št. _____

5. _____ Čl. družina št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Spomini o Cerkniskem jezeru

Dr. Hinko Dolenc

Tako sva se bila seznanila z Vragom in ostala sva si dobra znanca dolga štiri leta, dokler mi ni moža vzela smrt. Preveč morda se je Vrag pečal z lovom in premalo z delom pri hiši in na polju. Kakor je premoženje pojemale, tako je hiral tudi mož. Doživeli je še, da je starejši sin, lep in priden junak, prišel od vojakov in se oženil ter da se je vse na bolje obrnilo. Samo očeta so bile skrbi in nevolje preveč potanile zganju v roke in to je naposled pokopalo krepkega moža. V teh štirih letih najnovega znanstva sva z Vragom dostikrat lovila po suhem in po vodi, po gozdu in po ledu, a vedno sva se dobro razumela. Meni se je mož priljubil, dasiravno je bil mnogim preosoren; prijal mi je, ker je bil možbese, nikakor ne priljubljen, in kadar je bilo treba, svoje glave.

Menim, da bo prav, ako že zdaj in tudi nekoliko več omenim o drugem možu, ki mi je bil tudi malone vedno spremljevalec na jezeru. Bil je to Starec Miha. Ne morem se znebiti misli in zagadatelj jo tudi povem, da ni prav, če se na tega moža ni nameril kakšen učenjak, ki potuje po centralni Afriki, ali pa kak gospod, ki si je izbral nalogo, preiskovati najbolj severne in ledene kraje. Kajti Miho ni nikdar zeblo in nikdar se ni čez vročino pritožil. Ne vem, ali mu

je bilo to prirojeno, ali se je mož toliko izvešal v teh lastnostih, da sta mu bila vročina in mráz enak, ali bolj rečeno nobeden občutek.

Miha je bil velike rasti, ne tenak, še manj pa obilnega života. Kolikor ga je bilo, bil je še sama žila in pa kost. Stopal je daleč, a vendar hitro kakor miravja; tekel je, če je bilo treba, kar cele pol ure. Sam mi je pravil, da ga za pešca ni ugnal še nobeden drug kakor Vragov boter, predno je bil še bolan. Ta

mož da je nekoč, ko so psi podili Jelena, pritekel iz dna jezera pa do vrha Loma v tri četrt ure; navaden človek potrebuje pol drugo uro. Dasiravno velik, zginil je Miha kar v tla, ako se je bilo treba živati potajiti ali pa jo zalezovati. In to je tolikokrat v svojem življenju ponavljal, da se mu je kar ves život v tej navadi vdal. Ako je Miha pripovedoval o racah ter na primer rekel: "Kar jih uglemam za ovinkom," že so mu bile rame stisnjene in život prihuljen. In ako so race še tako daleč od naju letele, zaumele ali se oglasile, kolikor toliko je stisnil Miha rame in med nje potisnil glavo. Ko se je Miha ženil, je bil eden

What You Buy With WAR BONDS

Barbed wire used by Uncle Sam's fighting forces is vastly different from that used on American farms. Army and Marine barbed wire is much heavier and the barbs, about three inches in length, are more vicious than ordinary barbed wire.

The Marine Corps pays fifty cents for each twelve yards, or 36 feet of this specially manufactured barbed wire. The Army and Marine Corps needs thousands upon thousands of feet for defensive warfare. Your purchase of War Bonds and Stamps will insure sufficient quantity for their needs. Invest at least ten percent of your wages in War Bonds every pay day.

Non-Franklin D. Roosevelt White House, Washington, D.C.

Dear Mr. President: I am behind—

SECOND FRONT AGREEMENT

It is needed now without further delay. I see danger to VICTORY unless the WESTERN FRONT is opened IMMEDIATELY.

Voditelji unij CIO v Fori Wayne, Ind., ki agitirajo za ustanovitev druge fronte.